

Z rozhovoru Pavla Tomana s Karlem Funkem - Slušnost jako duchovní cesta

V dnešní nepřehledné záplavě duchovních nauk všeho druhu z celého světa trvá zájem i o tradiční evropské hodnoty směřující k mravnímu a inteligenčnímu rozvoji člověka, které vycházejí z esoterního křesťanství.

Jedním z představitelů tohoto směru je i spisovatel **Karel Funk**. Sám se nevydává za učitele, ale říká o sobě, že je „hledající přítel hledajících“. Svým vlastním, často těžce zaplaceným poznáním dokáže druhým lidem na jejich cestě poznání a proměny pomáhat.

Kdosi o něm napsal: **Karel Funk** má za sebou za vlády komunistů dvacet let čtení, opisování a vázání zakázané literatury, současně s venkovským hospodařením a prací ekonomického náměstka (zdůrazňuje, že nestraničského). Po převratu vytvořil desítky rozhlasových pořadů, stovky článků a tucet knih. Nechce se vracet k těmto „zásluhám“, spíše se snaží být plně na místě, kam je právě postaven. Někdy se prý postaví vedle stromu, jindy položí do trávy.

Jeho knihy, inspirované křesťanskými hodnotami, jsou psány současným jazykem pro současného člověka se všemi jeho vadami, touhami, přednostmi i starostmi. Se čtenáři je schopen lidsky přívětivě rozprávět u kulatého stolu. Tvrdí, že na duchovní cestě stojíme vždy na některém z mnoha začátků. Jeho cílem je být přátelsky nablízku těm, kteří se tak jako on pokoušejí vnášet hodnoty esoterního křesťanství do jednání běžného života a také se potýkají s řadou vlastních nedostatků ve stále náročnější době a světě. Přesto prý má raději legraci než tlachání o „duchovnu“ či „esoterice“. Není workholík, spíš lajdák. Záliby: cvrnkání kuliček, pouštění bublinek. Má také zaměstnání: ředitel střediska péče o seniory.

Jste u nás známou osobností, vydal jste asi patnáct knih s duchovní tematikou, lidé o vás vědí. Opravdu se nepokládáte za duchovního učitele?

I když jsem už napatlal dost knih a článků, nevydávám se za žádného vůdce či guru. Dnes „institut“ vůdce není na místě, vedení si máme hledat samostatně, vědomě, bez slepých příkazů a pokynů. Roli učitele může plnit i kniha. Jsem obyčejný hledající přítel těch, kteří hledají a sám dělám chyby. Občas se z nich i poučím, občas snad také získám trochu moudrosti a občas se mi otevře srdce, takže chápu druhé. A občas o tom i něco napíšu – asi proto, že jsem zrozen ve znamení Blíženců a ti musí všechno vyjadřovat honem ven do světa.

Asi jsem napáchal v minulosti hodně nedobrého a potřeboval jsem sestoupit na zem, abych se pokusil něco spravit a také nabýt nových zkušeností. To se mi zatím daří jen částečně. Někdy zkrátka jdeme cestou oklik a svůj úděl nevyrovnáváme hned přímočaře. Je moudře zařízeno, že nevíme proč tu jsme, co jsme si nadrobili, protože pak bychom chtěli dělat dobro jen programově a účelově. Stalo by se jen takovým sobeckým kšeftem, v němž bychom si záměrně vytvářeli dobrou budoucnost. Ale dobro musí vzklíčit v člověku samo pro sebe, tak jako láska, a není pro něj nutné racionální zdůvodnění. Tak se tu musíme pořádně vymáchat, až to v nás doopravdy uzraje.

Na kterém místě našeho světa jste se začal takhle máchat?

Narodil jsem se v Miroticích u Písku, odkud pocházel i Mikoláš Aleš. Jsem tedy typický Jihočech a venkovan. Dlouhou dobu jsem se musel starat o docela obyčejné věci, sekal jsem trávu, česal stromy, krmil slepice. Nebo jsem spravoval plot a vyměňoval tašky na střeše. Pro mé psaní byl tohle hotový poklad, protože jinak by se ze mě stal skleníkový spirituální intelektuál odtržený od života. Spíše se tedy považují za venkovana, kterého osud přistrčil k psaní, než za esoterika. Neřadím se mezi duchovní. Duchovno se můžeme snažit aplikovat právě na tom místě, kde jsme, tady a teď, v zaměstnání, v rodině, zkrátka všude.

Také jsem vystudoval v Praze vysokou školu ekonomickou a stal se ze mně ekonom. Ale jako produkt socialistického školství po pravdě přiznávám, že té dnešní ekonomice nerozumím. Té socialistické se ale také moc rozumět nedalo... Po škole jsem pracoval v ekonomické oblasti a měl jsem dost tvrdý chlebiček, protože se mi jako vedoucímu podnikovému ekonomovi a přitom nestraníkovi nedařilo zvládat dost věcí. Ale věděl jsem, že nesmím utéci, i když jsem prožíval velice těžká a stresující období a nevěděl jsem často, jak dál. Na mých rozhodnutích závisely peníze pro stovky lidí. Ale právě toto období pro mne bylo ve skutečnosti tou nejlepší duchovní školou, rozhodně lepší, než kdybych dělal pět hodin denně nějaká meditační cvičení.

Přesto jste dráhu ekonoma nakonec opustil. Čím se dnes živíte?

Po roce 1989 se otevřely nové možnosti a já nastoupil jako vedoucí referátu sociálních věcí na okresním úřadě. Cítil jsem, že sociální oblast je mi nejbližší a v nových poměrech ve mně stále rostl pocit, že by člověk měl dělat to, co je pro něj důležité.

Znamenalo to pro mne aspoň částečnou možnost praktické aplikace duchovního poznání, z něhož jsem vytěžil své motto: „Být člověkem pro lidi.“ Práce na sociálním úřadě mne uspokojovala, neboť jsem získal prostor pro praktické sociální soucítění, které je hlavní náplní křesťanství. Vždyť právě Kristův impuls dává sílu sociálnímu životu. Snažil jsem se tedy nebyť jen úředníkem, ale živým člověkem, otevřeným pro potřeby druhých lidí.

Na úřadě jsem zůstal několik let. Pak přišla chvíle pro změnu a nyní pracuji jako ředitel křesťanského střediska pro seniory a postižené lidi.

Děti nemám, zato zájmů dost. Hodně píšu a občas se nechám zlákat na nějakou besedu. Žiju ale co nejobyčejněji, nestojím o nápadné vytrubování duchovna do světa. Jde mi o to, abych byl důvěryhodným pro Boha, pro své okolí a pro sebe. Odtud lze začít, a je to pěkná dřina.

Jakým způsobem ve vás rostlo poznání, které se dnes snažíte předat druhým lidem? Byl jste tímto směrem veden už jako dítě?

Ke všemu jsem se musel dopracovat sám, nepomohla mi ani výchova, ani navázání na tradice, ale jen vlastní hledání. Že Bůh existuje, to jsem věděl od malička, stejně jako mi bylo jasné, že na tento svět nemůžeme přicházet jen jednou, to by pak všechno ztrácelo smysl. K dalšímu poznání jsem se dostával přes různé učitele z

různých oblastí, ať třeba přes T. G. Masaryka nebo i přes hudbu, například Beethovena. I hudebník může být zasvěcenec a svou hudbou předávat zasvěcení druhým lidem.

Paradoxně mi pomohlo i mé zdravotní postižení. Lékaři mi v mládí tvrdili, že se během několika let ocitnu na vozíku, viděl jsem tedy před sebou velice nevábnou perspektivu a musel jsem své nitro podle toho nějak zařídit. V důsledku svého postižení jsem také vypadal dosti nezvykle, a jako každé město mívá svou komickou figurku, tak jsem byl já figurkou v Příbrami a děti na mne na ulici pokřikovaly. Postupně jsem v pubertě dospěl k naprostému zatracení sebe sama, byl jsem přesvědčen, že nemám právo na existenci a styděl jsem se vycházet na ulici.

Ve skutečnosti byl právě tohle největší dar, protože jinak by touha být jako ostatní udusila hledání ducha. S tím vším jsem se musel nějak vyrovnávat, zprvu tápavě a nešikovně, ale probleskovaly ve mně první jiskřičky odevzdání se do Boží vůle, nelitování se ale aktivního hledání smyslu bytí, děkování za úděl, jaký přichází a trpělivého smíření. Tyto jiskřičky se mi staly velkým pokladem, z něhož jsem i později mohl čerpat.

Předpovědi lékařů se však naštěstí nenaplnily a při studiu i zaměstnání v Praze jste se začal setkávat ještě s jiným světem.

Během několikaletého pobytu let v Praze jsem doslova prošmejdil všechny možné mystické, magické či esoterické tajné kroužky. Přínosné mi bylo hlavně poznání, že tudy pro mne cesta nevede a musím hledat sám, i když mohu mít některou cestu jako vodítko. Hodně mi zpočátku pomohl odkaz Fráni Drtikola i některých dalších osobností, jako třeba Krišnamurtiho.

Kolem mého dvacátého roku mi zprostředkoval dr. Tomáš největší převrat, když pro mne otevřel možnost meditace a nacházení pokladu ve vlastním nitru. Chodil jsem k němu několik let, ale později mi i tam začalo něco scházet. To, co říkal, mi nakonec připadalo příliš bezbřehé, až studené. A já jsem se nechtěl nirvánicky rozplynout do nějakého bezmezného oceánu Bytí. Spíše mi bylo blízké ono Masarykovo: „Já chci být já i po smrti a ne se rozplynout do nějaké metafyzické kaše.“ Stále více jsem si uvědomoval, jak mi ve východních naukách chybí teplo lásky a také možnost potýkat se s problémy tohoto světa. Byla to cesta zpět do rozplynutí se v prvotních rájích lidstva, ne dopředu.

Zase jsem se několik let považoval za zcela neschopného žáka, který nemá dost schopností ani sil k poznání. Postupem času mi však pomalu začalo svítat, že poselství Kristovo není jen takové, jak ho teologicky a zkostnatěle interpretuje tradiční institucionální náboženství, ale že v něm mohu nacházet i vůli a živou náplň pro to hledané teplo a především sílu k práci ve světě a k potýkání se v něm. A to jak se zlem přicházejícím z vnějšku v podobě útoků či naopak svodů, tak i se zlem, které si nesu sám v sobě. Tehdy jsem začínal chápat, jak v praxi působí Kristův impuls. Po několika letech strávených na různých východních cestách a v alchymistické mystice jsem vše opustil a začalo mne inspirovat necírkevní, esoterní křesťanství. Pod vlivem přínosu Rudolfa Steinera jsem pochopil, že zatímco například Buddha či Lao-c' byli zakladateli nějakého náboženství, Kristus nebyl zakladatelem, ale stal se trvalým obsahem svého učení. A to je obrovský rozdíl.

Co pro vás znamená, když řeknete Kristův impuls či esoterní křesťanství?

Kristův sestup do našeho světa chápu jako centrální událost ve vývoji země, k níž všechen předcházející vývoj směřoval. Tato událost přinesla osvězení a zdynamizování principů, které možná existovaly už před Kristem, ale on do nich vložil sílu lásky a živé vůle. Takové poznání bylo plodem mého několikaletého myšlenkového zrání. Začal jsem chápat, že ukřižováním se událo cosi nesmírně důležitého pro všechny lidi a pro všechny časy. Dalo by se to vysvětlit asi tak, že podobně jako každý máme svou auru a když žijeme čistě, tato osobní aura se rozšiřuje, prosvětluje a nakonec sahá velice daleko, u Krista při ukřižování aura jeho lásky doslova obepnula celou zemi. Země se nacházela uvnitř jeho aury a Kristova síla oplodnila všechna nitra lidí a jednou pro vždy se protiskla do zemské atmosféry. Proto se jedná o naprosto zvrátovou událost ve vývoji země i lidstva. Když jsem tohle po malých krůčcích začal chápat a později uplatňovat i prakticky, proměnil se můj život úžasným způsobem. Ale současně jsem rád, že jsem prošel i jinými cestami a nemusím po nich dnes pošilhávat, neboť je alespoň trochu znám a vím, že jsou dnes pro mne jako uschlé květy.

Zmínil jste, že k takto chápanému křesťanství vás přivedlo učení Rudolfa Steinera. Stal jste se tedy antroposofem?

Ke svému poznání jsem se dopracoval sám a šel jsem při tom po různých cestách, na nichž jsem ledacos ohmatal svým vlastním nitrem. Proto je má inspirace antroposofií R. Steinera naprosto volná. Pouze se nechávám antroposofií inspirovat jako relativně nejmodernější, nejsyntetičtější a nejvíce tvůrčí cestou. Steiner sám se ostatně velice zlobil, když mu někdo říkal, že si něco myslí, „...protože jste to přece říkal Vy, pane doktore...“ Spíše se připodobňoval k učitelu matematiky, který svým žákům podává to, co poznal, ale na co by jeho žáci mohli sami také přijít. A právě tato naprostá svoboda mne ke Steinerovi přitahuje.

Jak se v této svobodě projevuje Kristova láska vyrůstající v životě jednotlivého člověka?

Jako správný soucit, který cítíme s životem druhého člověka. I jako oživující volní impuls ke stálému zhodnocování svého života pro svět. Dnes se v duchovních kruzích vyskytuje jakási zrůdná myšlenka, že když se někomu něco zlého přihodí, když trpí nějakým nedostatkem, není třeba mu pomáhat, neboť si to způsobil vlastně sám, a je to jeho karma. Tohle je degradování duchovních zákonitostí. Nesmíme si hrát na spasitele, ale kde je to možné, tam máme ve svém okolí povinnost pomáhat. Samozřejmě, že je to úřed druhého člověka, ale jsme tu od toho, abychom se navzájem snažili svou tíhu nést, navzájem se podpírat a učit se smyslu oběti.

Soucítění a pomoc by měly v první řadě vést druhého člověka k poznání, jak se on sám svým vlastním jednáním poškodil. Také bychom měli pomáhat nést následky, ovšem tak, aby se neposilovalo nic nesprávného, abychom nepodporovali v druhém člověku jeho negace. Někdy je velmi těžké se správně rozhodnout a záleží na konkrétní situaci a konkrétním člověku. Při určité moudrosti a rozvážnosti však obvykle můžeme najít cestu, jak druhému člověku pomoci.

Dnes často v duchovních kruzích vidíme, jak se někteří vůdci–svůdci tváří jako ministři zeměkoule přes esoterično, ale jejich vztahy k druhým lidem jsou někdy velice necitlivé a hrubé. Tady bezpochyby platí ono: „Po ovoci poznáte je.“

A jak vám připadá ovoce, které se nabízí na dnešních duchovních tržističích?

I těch největších duchovních pravd a cest se lze zmocnit egoistickým způsobem, s chtivostí spasit sám sebe. Nebo je lze zneužít v podobě jakéhosi duchovního kariérismu, podobného kariérismu politickému či vědeckému. To je zcela odchýlené od nejzákladnějšího směřování, které vyjadřuje výzva „zapři sama sebe, vezmi svůj kříž a následuj Mne“. Sebezapření a sebevýchova je začátkem cesty i jejím pokračováním. Někdy je ovšem lákavější začít cvičeními, která vznikla před staletími či tisíciletími na druhém konci zeměkoule, než být docela jednoduše slušný k člověku, který žije tady a teď vedle mne. Jenomže duchovní svět začíná právě tady a teď a vedle mne. Pokud se nesnažíme vyčistit si svůj vlastní povahový stůl, pak je marné honit se zběsile po celém světě za posvátnými místy a guruy, neboť v takovém případě chybí to nejdůležitější: Boží požehnání.

Velká část duchovních učitelů vystihla naivitu a současně chtivost druhých lidí, ochotných i křesat hlavou o menhir v domnění, že jim vzejde mystické světlo vyššího poznání. Dnešní okultní cirkusy a varieté klamou své diváky stále rafinovanějšími způsoby, neboť jejich vůdci, spíš manažeři, už dobře ovládli duchovní terminologii. Ten, kdo začíná s hledáním, může být jimi na nějaký čas sveden. A třeba právě tady se pro hledajícího nachází první velkých úkol, aby rozpoznal, že tito pseudoučitelé nabízejí brány do nirvány či království nebeského namalované na zdi, byť v pestrých barvách, protože se snaží obejít boží zákony. Někteří začátečníci si už o takové brány rozrazili hlavy s vlastní identitou a integritou. Nepochopili, že cesta do duchovních světů se nedá obejít žádnými zadními vrátky.

A co duchovní cvičení?

Nedá se jít zkratkou, a je třeba velmi opatrně nakládat i s poskytováním konkrétních cvičení či meditací a podobně. Dnes se meditace až příliš často stává pod vlivem všelijakých pseudomeditačních obrazců či meditační hudby podivným vtahováním žáků do exotických tajemných světů. Nic takového meditace není. Musí probíhat v plném jasné bdělého vědomí. Na jedné besedě ode mne účastníci chtěli za každou cenu slyšet nějaký konkrétní návod k meditaci. Ptali se mě, jak medituji, a já na to, že nemedituji a dohromady ani nevím, co to meditace je. Teprve potom, když prožili tenhle šok, mohl jsem s nimi trochu začít meditaovat o meditaci. Není možné dávat rady typu: medituji pětkrát denně po tolika minutách, či všelijaké návody, odtrhávající člověka od běžného života, které neobsahují morální faktor. Tím se nedá začít, něco takového v dnešním světě nevede nikdy k dobru. Dnes je doba duše vědomé a každý si svobodně volí svůj výcvik.

A čím by tedy měl člověk, podle vašeho názoru, začít?

To může být u různých lidí různé, ale každý víme o nějakých svých nectnostech, které si hýčkáme a pěstujeme. Začít se tedy dá třeba tím, že budu slušnější na lidi vedle sebe, ať už v práci nebo doma. Že se přijmu, jaký jsem, ale jdu životem

s ideálem před očima. Nebo si odepřu zálibu, o níž už vím, že nikam nevede, že přestanu vulgárně mluvit, přestanu se vášnivě hádat, dopřeji druhým čas k jejich vývoji a nesnažím se je mermomocí předělávat, že přestanu vést prázdné řeči, že se učím důsledně logicky myslet, osvojuji si podstatné myšlenky světového bytí... Je toho opravdu spousta, čím se dá začít, co každý může hned dělat. Od rána do večera na sobě můžeme každý takhle jednoduše, ale účinně pracovat.

Cesta k Bohu vede skrze lásku k Bohu a k lidem. Zní to vznešeně, ale klidně si pod tím představte obyčejnou a důslednou životní slušnost a myšlenkovou píli a poctivost ve všech oblastech lidského života. Od těch nejvšednějších chvil všedního dne, až po chvíle bdělého pronikání do idejí duchovního světa.

Je třeba, aby se hledající nenechali odradit záplavou dnešní pseudo-esoteriky, aby používali zdravý selský rozum a pěstovali čistotu srdce. Pak třeba naleznou i cestu či metodu, která je právě pro ně. Dojdou k ní beze spěchu a klidně, třeba se i nechají inspirovat více cestami. Ale nesmějí se nechat zhloupnout přesvědčováním, že něčeho lze dosáhnout snadno a rychle.